

Sygn. akt III AUa 805/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 kwietnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Anna Polak
Sędziowie:	SSA Jolanta Hawryszko SSO del. Gabriela Horodnicka - Stelmaszczuk (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Edyta Rakowska

po rozpoznaniu w dniu 26 kwietnia 2016 r. w Szczecinie

sprawy (...) Związku (...) w S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

przy udziale J. K.

o ustalenie niepodlegania ubezpieczeniu społecznemu

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 25 czerwca 2015 r. sygn. akt VI U 986/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w punktach I, II i oddala odwołania,
2. zasądza od (...) Związku (...) w S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak SSO del. Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk

Sygn. akt III AUa 805/15

UZASADNIENIENIE

Płatnik (...) Związek (...) w S. wniósł odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 12 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) oraz z dnia 18 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) w sprawie ustalenia, że zainteresowana J. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym i wypadkowemu z tytułu

zatrudnienia u płatnika na podstawie umów zlecenia za okresy objęte zaskarżonymi decyzjami oraz decyzji z dnia 12 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) w sprawie ustalenia, że zainteresowana **K. S.** podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnym, rentowym i wypadkowemu i chorobowemu z tytułu zatrudnienia u płatnika na podstawie umów zlecenia za okresy objęte zaskarżoną decyzją.

W uzasadnieniu odwołujący wskazał, że z ubezpieczonymi zawierał umowy o dzieło oraz, że umowy te i rodzaj wykonywanych czynności za wynagrodzeniem wypłaconym po ich wykonaniu, świadczyły o prawidłowym zakwalifikowaniu ich jako umów o dzieło. Nadto płatnik zakwestionował sposób prowadzonego przez pozwanego postępowania, naruszającego jego zdaniem prawo do zadawania pytań i składania wyjaśnień przez płatnika.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., w odpowiedzi na odwołania wniósł o ich oddalenie i obciążenie płatnika kosztami procesu. Uzasadniając swoje stanowisko pozwany wskazał, że analiza treści zawartych z zainteresowanymi umów o dzieło, nie pozwoliła organowi rentowemu na uznanie, że umowy te spełniały warunki przypisane tym umowom, a wynikające z art. 627 k.c. Zainteresowani wykonywali proste, powtarzalne czynności, jak na przykład czynności porządkowe, które mieściły się w kategorii umów o świadczenie usług. Ponadto odnosząc się do zarzutów związanych z uchybieniami formalnymi pozwany wskazał, że zgodnie ze stanowiskiem orzecznictwa postępowanie sądowe w sprawie z zakresu ubezpieczeń społecznych skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego, a kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania administracyjnego, pozostaje w zasadzie poza przedmiotem tego postępowania. Organ rentowy podał, również że Sąd Ubezpieczeń Społecznych jako Sąd powszechny może i powinien dostrzegać jedynie takie wady formalne decyzji administracyjnej, które tę decyzję dyskwalifikują w stopniu odbierającym jej cechy aktu administracyjnego. Wobec czego zdaniem organu rentowego zarzut wskazany przez odwołującego nie należy do takich wad.

Postanowieniem z dnia 12 grudnia 2014 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim połączył do wspólnego prowadzenia i rozstrzygnięcia sprawy z odwołań płatnika, a dotyczące zainteresowanych J. K. i K. S. oraz prowadził je dalej pod sygn. akt VI U 986/14. Zainteresowani nie wdali się w spór, nie wnieśli odwołań od decyzji organu rentowego.

Wyrokiem z dnia 25 czerwca 2015 roku Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 12 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) w ten sposób, że ustalił, iż J. K. nie podlegała jako zleceniobiorca obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu u płatnika (...) Związku (...) w S. w okresie od 01 czerwca 2010 r. do 30 czerwca 2010 r., od 20 sierpnia 2010 r. do 31 sierpnia 2010 r., od 17 września 2010 r. do 19 września 2010 r. i od 06 grudnia 2010 r. do 8 grudnia 2010 r.; zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 18 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) w ten sposób, że ustalił, iż J. K. nie podlegała jako zleceniobiorca obowiązkowym ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu u płatnika (...) Związku (...) w S. w dniu 28 marca 2011 r., w dniu 31 marca 2011 r., od 05 maja 2011 r. do dnia 10 maja 2011 r., w dniu 11 lipca 2011 r., od 01 września 2011 r. do 23 września 2011 r., w dniu 28 października 2011 r., od 21 stycznia 2012 r. do 30 stycznia 2012 r., w dniu 31 marca 2012 r., od 21 maja 2012 r. do

31 maja 2012 r., od 05 lipca 2012 r. do 09 lipca 2012 r., od 20 sierpnia 2012 r. do 21 sierpnia 2012 r.; oddała odwołanie od decyzji z dnia 12 września 2014 roku znak (...) (nr (...)) i nie obciążył płatnika składek (...) Związku (...) w S. kosztami postępowania w sprawie.

Sąd Okręgowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

W dniu 01.06.2010 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prowadzenia (...) i wynajem pomieszczeń na imprezy. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 30.06.2010 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie powyższych czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 30 czerwca 2010 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 342,00 zł netto.

W dniu 20.08.2010 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z uchwałą nr (...). Uchwała nr (...) wskazywała, że przedmiotem umowy miał być wynajem i nadzór nad udostępnieniem świetlicy. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31.08.2010 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 31.08.2010 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 300,00 zł netto.

W dniu 17.09.2010 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z uchwałą nr (...). Uchwała nr (...) wskazywała, że przedmiotem umowy miał być wynajem i nadzór nad udostępnieniem świetlicy. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 19.09.2010 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 30.09.2010 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 357,00 zł netto.

W dniu 06.12.2010 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z uchwałą nr (...). Uchwała nr (...) wskazywała, że przedmiotem umowy miał być wynajem i nadzór nad udostępnieniem świetlicy. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 08.12.2010 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 357,00 zł netto.

W dniu 28.03.2011 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z uchwałą. Uchwała nr (...) wskazywała, że przedmiotem umowy miał być wynajem i nadzór nad udostępnieniem świetlicy. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 28.03.2011 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 29.03.2011 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 214,00 zł netto.

W dniu 31.03.2011 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie sprzątnięcia (...) Działkowca po Zebraniu W. -Sprawozdawczym. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31.03.2011 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 31.03.2011 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 250,00 zł netto.

W dniu 05.05.2011 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z uchwałą. Uchwała nr (...) wskazywała, że przedmiotem umowy miał być wynajem i nadzór nad udostępnieniem świetlicy. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 10.05.2011 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 10.05.2011 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 164,00 zł netto.

W dniu 11.07.2011 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z pismem z dnia 11.07.2011 r. Pismo z dnia 11.07.2011 r. określało wynagrodzenie zainteresowanej za korzystanie ze świetlicy w dniach 14.05.2011 r. i 22.06.2011 r. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 11.07.2011 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 11.07.2011 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 164,00 zł netto.

W dniu 01.09.2011 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr 139. Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z pismem. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 23.09.2011 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S..

W dniu 28.10.2011 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z pismem z dnia 28.10.2011 r. Pismo z dnia 28.10.2011 r. wskazywało, że J. K. miała dokonać wynajmu świetlicy (...) Działkowca na uroczystości urodzinowe. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 28.10.2011 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S..

W dniu 21.01.2012 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z załącznikiem, który wskazywał, iż umowa dotyczy obsługi imprezy w dniu 21.01.2012 r. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 30.01.2012 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 30.01.2012 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 82,00 zł netto.

W dniu 31.03.2012 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z załącznikiem, który wskazywał, iż umowa dotyczy obsługi imprezy urodzinowej w dniu 31.03.2012 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę za co otrzymała wynagrodzenie 100,00 zł brutto.

W dniu 21.05.2012 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z załącznikiem, który wskazywał, iż umowa dotyczy obsługi trzech imprez w miesiącu maju 2012 r. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31.05.2012 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 31.05.2012 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 257,00 zł netto.

W dniu 05.07.2012 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z załącznikiem w dniach 23-06-2012 i 01-07-2012, który wskazywał, iż umowa dotyczy obsługi imprez. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 09.07.2012 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 09.07.2012 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 164,00 zł netto.

W dniu 20.08.2012 r. (...) Związek (...) z siedzibą w S. zawarł z zainteresowaną J. K. umowę o dzieło nr (...). Przedmiotem umowy było wykonanie prac zgodnie z załącznikiem, który wskazywał, iż umowa dotyczy obsługi imprez. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 21.08.2012 r. Umowa określała konkretne wynagrodzenie za wykonanie w/w czynności. J. K. wykonała umowę, odbioru jej dokonał Prezes (...) (...) z siedzibą w S.. W dniu 28.08.2012 r. zainteresowana J. K. wystawiła rachunek, na podstawie którego zostało jej wypłacone wynagrodzenie w kwocie 82,00 zł netto.

W rzeczywistości przedmiot w/w umów polegał na przygotowaniu świetlicy w (...) do konkretnej uroczystości oraz sprawdzeniu stanu świetlicy i kuchni wraz z wyposażeniem po zakończeniu uroczystości. Ubezpieczona w ramach umów otwierała i zamykała drzwi wejściowe, rozstawiała stoły i krzesła, dekorowała świetlicę oraz sprawdzała ilość wyposażenia tj. sztucce, szklanki i talerze.

(...) Związek (...) z siedzibą w S. nie zgłosił zainteresowanej J. K. do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz do ubezpieczenia zdrowotnego i nie naliczył składek na te ubezpieczenia za okres objęty umową.

W dniu 23 maja 2005 r. (...) Związek (...)

z siedzibą w S. zawarł z K. S. umowę nazwaną „umową o dzieło nr (...)”. Przedmiotem umowy było: dokonania naliczeń opłat, prowadzenie rejestru opłat składek, inkasowanie gotówki m-c 05, 06, analizowanie okresowe w III kwartale dokonanych wpłat, informowanie Zarządu o realizacji składek. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31 grudnia 2006 r. Umowa określała wynagrodzenie roczne, które mogło być wypłacane miesięcznie lub kwartalnie.

W dniu 03 stycznia 2007 r. (...) Związek (...)

z siedzibą w S. zawarł z K. S. umowę nazwaną „umową o dzieło nr (...)”. Przedmiotem umowy było wykonanie: dokonania naliczeń opłat, prowadzenie rejestru opłat, inkasowanie opłat w m-c IV, V – jeden raz w tygodniu w sobotę. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31 grudnia 2007 r. Umowa określała wynagrodzenie roczne, które mogło być wypłacane miesięcznie zaliczkowo. Aneksem do w/w umowy z dnia 20.12.2007 r. ustalono termin zakończenia umowy na dzień 31.12.2008 r.

W dniu 01.01.2009 r. (...) Związek (...)

z siedzibą w S. zawarł z K. S. umowę nazwaną „umową o dzieło nr (...)”. Przedmiotem umowy było wykonanie prac naliczenia opłat za użytkowanie działek od 01-03, przygotowanie zestawienia OZ w miesiącu kwietniu, przygotowanie materiałów na Walne Zebranie (...), inkasowanie należności za działki w dwie soboty każdego miesiąca, analiza płatności III kwartał 2009 roku, naliczanie odsetek, rozliczanie wpłat. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31.12.2009 r. Umowa określała wynagrodzenie roczne. W dniu 31.12.2009 r. został spisany protokół odbioru w/w prac, w którym wskazano, że umowa została wykonana zgodnie z ustaleniami w niej zawartymi.

W dniu 01.01.2010 r. (...) Związek (...)

z siedzibą w S. zawarł z K. S. umowę nazwaną „umową o dzieło nr (...)”. Przedmiotem umowy było wykonanie prowadzenia rejestrów, naliczenie opłat, terminowe prowadzenie rejestrów, inkasowanie należności w dni uzgodnione z Zarządem, analiza dokonanych wpłat, informowanie o realizacji składek, przygotowanie naliczeń ewentualnych odsetek. Umowa określała wynagrodzenie roczne płatne zaliczkowo miesięcznie albo kwartalnie. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31.12.2010 r. W dniu 31.12.2010 r. został spisany protokół odbioru w/w prac, w którym wskazano, że umowa została wykonana zgodnie z ustaleniami w niej zawartymi.

W dniu 24.03.2011 r. (...) Związek (...)

z siedzibą w S. zawarł z K. S. umowę nazwaną „umową o dzieło nr (...)”. Przedmiotem umowy było wykonanie naliczenia opłat według rejestru działkowców, inkasowanie gotówki w terminach ustalonych z Zarządem, analiza okresowa dokonanych wpłat, informowanie Zarządu o realizacji składek, naliczanie odsetek, wypełnianie i rozesłanie upomnień. Umowa określała wynagrodzenie roczne płatne zaliczkowo miesięcznie albo kwartalnie. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31.12.2011 r. W dniu 31.12.2011 r. został spisany protokół odbioru w/w prac, w którym wskazano, że umowa została wykonana zgodnie z ustaleniami w niej zawartymi.

W dniu 01.01.2012 r. (...) Związek (...)

z siedzibą w S. zawarł z K. S. umowę nazwaną „umową o dzieło nr (...)”. Przedmiotem umowy było wykonanie naliczenia opłat za poszczególne działki, prowadzenie rejestrów, inkasowanie gotówki w terminach ustalonych z Zarządem, analiza okresowa dokonanych wpłat, informowanie Zarządu o realizacji składek, naliczanie ewentualnych odsetek, wypełnianie i rozesłanie upomnień. Umowa określała wynagrodzenie roczne płatne zaliczkowo miesięcznie albo kwartalnie. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31.12.2012 r. W dniu 31.03.2012 r. został spisany protokół odbioru w/w prac, w którym wskazano, że umowa została wykonana zgodnie z ustaleniami w niej zawartymi. Analogiczny protokół został spisany w dniu 31.12.2012 r.

W dniu 02.01.2013 r. (...) Związek (...)

z siedzibą w S. zawarł z K. S. umowę nazwaną „umową o dzieło nr (...)”. Przedmiotem umowy było wykonanie naliczeń opłat na 2013 rok, prowadzenie rejestrów opłat, sporządzenie raportów kasowych, analiza dokonanych wpłat, wystawianie ewentualnych ponagieł. Umowa określała wynagrodzenie roczne płatne zaliczkowo miesięcznie albo kwartalnie. Zakończenie wykonania umowy miało nastąpić w dniu 31.12.2012 r. W dniu 25.03.2012 r. został spisany protokół odbioru prac polegających na wykonaniu naliczenia opłat za 2013 r., prowadzeniu rejestrów opłat oraz prowadzeniu raportów kasowych, w którym wskazano, że umowa została wykonana zgodnie ze zleceniem. Analogiczny protokół został spisany w dniu 30.06.2013 r. i wskazano w nim, że zainteresowana wykonała umowę w zakresie analizy dokonanych wpłat – sporządzenie ponagieł oraz wezwań do zapłaty, zgodnie ze zleceniem.

W rzeczywistości przedmiot w/w umów polegał na wyliczeniu przez zainteresowaną należności każdego z działkowców z tytułu użytkowania działek ogrodowych, pobieraniu tych opłat i dokonywaniu ich wpłat w banku, wystawianiu potwierdzeń wpłat, informowaniu Zarządu odwołującego o osobach zalegających z opłatami, sporządzaniu sprawozdań, wyliczaniu odsetek od zaległości działkowców w opłatach, wystawianiu upomnień i prowadzeniu dokumentacji dotyczącej opłat.

Odbioru prac dokonywał Prezes (...) (...) z siedzibą w S. i księgowa, którzy uprzednio wskazywali ubezpieczonej w jaki sposób ma wykonywać czynności określone w umowach. Zainteresowana wykonywała przedmiot umowy w miejscu zamieszkania, poza czynnościami poboru opłat, które to czynności wykonywane były w miejscu i czasie wyznaczonym przez Prezesa (...) (...) z siedzibą w S..

(...) Związek (...) z siedzibą w S. nie zgłosił zainteresowanej do ubezpieczeń emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz do ubezpieczenia zdrowotnego i nie naliczył składek na te ubezpieczenia za okres objęty umową.

W lipcu 2014 roku pozwany Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wszczął z urzędu postępowanie dotyczące zawartych przez strony umów o dzieło i podlegania zainteresowanych ubezpieczeniom społecznym. Na podstawie tego postępowania organ rentowy w dniu 12 września 2014 roku i 18 września 2014 r. wydał decyzje, w których ustalił, że J. K. i K. S. z tytułu umów zawartych z (...) Związkiem (...) z siedzibą w S. podlegali jako zleceniobiorcy obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w okresach objętych tymi decyzjami.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie płatnika od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 12 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) oraz z dnia 18 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) zasługiwało na uwzględnienie. Z kolei odwołanie płatnika od decyzji z dnia 12 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) okazało się niezasadne.

Sąd meriti wskazał, że ustalenia pozwanego stanowiące podstawę wydania zaskarżonych decyzji opierały się na założeniu, że zawarte przez płatnika z zainteresowanymi umowy o dzieło były w istocie umowami zlecenia, a skoro tak - stosownie do treści art. 83 ust. 1 pkt 1 i 3 oraz art. 6 ust. 1 pkt 4, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 2, art. 18 ust. 3 oraz art. 20 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1442 ze zm.) podlegają oni obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu, a w przypadku K. S. dodatkowo chorobowemu w okresach wymienionych w decyzji.

W ocenie Sądu pierwszej instancji, przedmiotem sporu było zatem ustalenie czy umowy zawarte z zainteresowanymi w rzeczywistości były umowami o dzieło czy umowami zlecenia.

Sąd meriti podniósł, że polskie prawo dopuszcza umowy o świadczenie pracy zarówno na podstawie prawa cywilnego (umowa zlecenia, umowy o świadczenie usług podobne do zlecenia, umowa o dzieło, umowa agencyjna, umowy nienazwane), jak i stosunku pracy. Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 13 kwietnia 2000 r. (I PKN 594/99, OSNP 2001/21/637) o wyborze rodzaju podstawy prawnej zatrudnienia decydują zainteresowane strony.

Zgodnie z art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Umowy te zawierają elementy wspólne ale i elementy typowe dla każdej z nich, które pozwalają rozróżnić charakter umowy i przez to uniknąć zacierania granic między każdą z nich tak aby skutkami czynności prawnej nie można

było manipulować stosownie do potrzeb sytuacji. W przedmiotowej sprawie niewątpliwie wolą stron było zawarcie umów o dzieło na co wskazuje treść samych umów o dzieło. Zgodnie z treścią art. 627 k.c. przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Przedmiotem świadczenia przyjmującego zamówienie jest wykonanie dzieła, które może polegać na jego stworzeniu lub przetworzeniu do takiej postaci, w jakiej poprzednio nie istniało. Powyższe wskazuje, w ocenie Sądu Okręgowego, że wykonanie oznaczonego dzieła stanowi najczęściej jakiś proces pracy lub twórczości o możliwym do określenia momencie początkowym i końcowym, a celem tego procesu jest doprowadzenie do rezultatu określonego przez strony w momencie zawierania umowy. Rezultat ten jest więc z góry określony. Natomiast odpowiedzialność przyjmującego zamówienie w wypadku nieosiągnięcia celu umowy jest więc odpowiedzialnością za nieosiągnięcie określonego rezultatu, a nie za brak należytej staranności. Do umów o świadczenie usług, które nie są uregulowane innymi przepisami, stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.). Zgodnie z art. 734 § 1 k.c. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie.

Sąd Okręgowy wskazał, że elementem wyróżniającym umowy zlecenia (*essentialia negotii*) jest nie wynik, lecz starania w celu jego osiągnięcia. Jest to zatem umowa o podjęcie starannego działania i dokonywanie należytych zabiegów ze strony podejmującego się usługi. Do obowiązków przyjmującego zlecenie należy wykonanie usługi tj. dokonanie określonej w umowie czynności prawnej. Sposób wykonania pozostawiony jest w zasadzie uznaniu zleceniobiorcy z uwzględnieniem udzielonych wskazań czy instrukcji zleceniodawcy, które należy bezwzględnie stosować. Zleceniobiorca powinien wykonać usługę w zasadzie osobiście. Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 14 września 1998 r., I PKN 334/98, OSNP 1999/20/646 orzekł, iż „wobec różnych cech charakterystycznych wykonywania zatrudnienia na podstawie umowy o pracę i umów cywilnoprawnych, dla oceny rodzaju stosunku prawnego decydujące jest ustalenie, które z tych cech mają charakter przeważający”.

Sąd *meriti* nadmienił, że pomimo wielu elementów wspólnych dla tych umów występują także różnice. Przyjmujący zamówienie na wykonanie dzieła zobowiązuje się do osiągnięcia ustalonego rezultatu, a w umowie zlecenia zleceniobiorca zobowiązuje się tylko do dołożenia należytej staranności. Wykonanie dzieła może prowadzić do wykonania rzeczy posiadającej byt samodzielny (jako rzecz główna czy też przynależność) bądź do wytworzenia rzeczy będącej integralną częścią innej rzeczy (części składowej lub półproduktu). Cechą charakterystyczną zatem umowy o dzieło jest osiągnięcie konkretnego rezultatu. Umowa o świadczenie usług jest zaś umową starannego działania, zatem jej celem jest wykonywanie określonych czynności, które nie muszą zmierzać do osiągnięcia rezultatu. Jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (tak wyrok SA w Lublinie III AUa 1700/05 z 26.01.2006r., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2000 r., IV CKN 152/00 OSNC 2001/4/63).

W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy uznał, że umowy zawarte z J. K. odpowiadają w swojej treści umowom o dzieło. Zdaniem tego Sądu, strony umowy określiły rezultat w postaci konkretnego dzieła – udekorowania świetlicy (...), rozstawienia stołów i krzeseł w świetlicy (...) a następnie określenie ilości brakującego wyposażenia w (...). Pomimo określenia przy każdej z umów w inny sposób przedmiotu umowy, w rzeczywistości sprowadzał się on do wykonania podobnych dzieł. W umowach określono różne terminy wykonania dzieł wynoszące od kilku do kilkunastu dni. Zawierając umowę zainteresowana wiedziała zatem z góry, co i do kiedy ma wykonać.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że jednym z kryteriów pozwalających na odróżnienie umowy o dzieło od umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania umówionego rezultatu (dzieła) sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Rezultat pracy podlegał testowi na wady, można bowiem było stwierdzić czy świetlica w (...) jest udekorowana, czy zostały rozstawione stoły i krzesła oraz czy zainteresowana sprawdziła ilość brakującego wyposażenia. Wykonujący dzieło jest odpowiedzialny za jego jakość. Ryzyko skutków nieudanej pracy ponosi wykonawca dzieła. Tymczasem zleceniobiorca za brak oczekiwanego rezultatu nie odpowiada, tylko za brak należytej staranności w wykonaniu zlecenia. Wynagrodzenie wynikające z umów o dzieło w każdym przypadku zostało wypłacone po sprawdzeniu wykonania prac przez J. K..

Sąd meriti wskazał, że sposób wykonania dzieła jest pozostawiony w zasadzie uznaniu wykonawcy dzieła, który nie jest zobowiązany stosować się do wskazówek i poleceń zamawiającego, chyba że przewiduje to umowa, jednakże ma obowiązek stosować odpowiednie normy techniczne i parametry jakościowe wynikające z ustaleń umownych (odmiennie niż w umowie zlecenia, w której zleceniobiorca jest związany sposobem wykonania zlecenia, ponadto musi relacjonować zleceniodawcy przebieg realizacji umowy, a po wykonaniu zlecenia, lub po wcześniejszym rozwiązaniu umowy, złożyć sprawozdanie). W przedmiotowej sprawie nie wykazano, ażeby kontrolowano zainteresowaną w trakcie realizacji dzieł i czy wydawano jej polecenia dotyczące sposobu realizacji umów. Dla odróżnienia rodzaju umowy cywilno-prawnej należy brać pod uwagę wolę stron, która w tym zakresie musi być jednolita i zgodna. Obie strony umowy świadomie i zgodnie zdecydowały o zawarciu umów o dzieło co jednoznacznie wynika z treści zawartej umowy.

W świetle zgromadzonego materiału dowodowego Sąd Okręgowy uznał, że co do zainteresowanej J. K. w łączącym ją z odwołującym stosunku prawnym przeważające są cechy charakterystyczne dla umowy o dzieło, a zgodnym zamiarem stron było zawarcie właśnie takich umów. Oznaczało to, że zaskarżona decyzja co do tej zainteresowanej nie jest trafna, a ustalenie, iż strony w okresie wskazanym w decyzji łączyła umowa zlecenia jest zupełnie dowolne, nieoparte materiałem dowodowym i wręcz z nim sprzeczne.

Mając na uwadze powyższe i uznając, iż odwołującego i J. K. łączyły umowy o dzieło, należało, zdaniem Sądu meriti, na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c., zmienić zaskarżone decyzje Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z dnia 12 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) oraz z dnia 18 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) ustalając nie podleganie przez nią obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w okresach objętych tą decyzją.

Odmiennie natomiast Sąd Okręgowy ocenił stosunek prawny łączący odwołującego z zainteresowaną K. S.. W tym przypadku Sąd podzielił argumentację organu rentowego i uznał, że w istocie umowa z nią zawarta była umową zlecenia.

Sąd pierwszej instancji zważył, że wprawdzie w w/w umowie określono niejako z góry rezultat, jaki miał być osiągnięty w wyniku określonych czynności, jednakże nie dotyczyło to wszystkich czynności. Przykładowo, zdaniem Sądu meriti, można uznać, iż sporządzenie wyliczenia przez zainteresowaną należności każdego z działkowców z tytułu użytkowania działek ogrodowych rodziło swoistego rodzaju rezultat. Jednakże połączenie wykonywania w/w czynności wraz innymi czynnościami rzeczywiście wykonywanymi przez zainteresowaną np. dokonywaniem poboru tych opłat, analizowaniem, które osoby uiścił opłatę, a w stosunku do których należy wystawić upomnienie nie dają podstaw do tego, aby uznać, że umowa łącząca odwołującego z K. S. była także umową o dzieło. Zawierając przedmiotową umowę strony określiły jej zakres poprzez wskazanie rodzaju wykonywanych czynności, ale nie określiły dokładnie rezultatu w postaci konkretnego dzieła, będącego kategorią prawną. Umowa określała wykonanie poszczególnych czynności z których niektóre mogłyby zostać zakwalifikowane jako umowy o dzieło, jednakże jako całość kwalifikują się one na umowę zlecenia.

Nie jest możliwym bowiem, zdaniem Sądu meriti, przy określeniu tak szerokiego katalogu czynności ustalenie określonego rezultatu jaki miał zostać osiągnięty na mocy umowy zawartej z K. S.. Ponadto jak wskazywał sam świadek Z. S. zainteresowana sporządzała dokumentację pod nadzorem jego i księgowej. Dodatkowo zainteresowana zobowiązana była wykonywać czynność poboru opłat w czasie wskazywanym jej przez Prezesa (...) (...) w S.. Ubezpieczona nie decydowała zatem samodzielnie co do wszystkich czynności kiedy i jak je wykonać, a podlegała w tym zakresie Prezesowi (...) (...) w S.. Z przeprowadzonych dowodów wynikało, że co do zasady głównym wymogiem ich wykonania była dbałość i staranność. Jednocześnie wynagrodzenie było wypłacane zainteresowanej co miesiąc w określonej wysokości, niezależnie od zakresu zrealizowanych prac.

W ocenie Sądu Okręgowego powyższe okoliczności potwierdzają, iż przedmiotowa umowa nie miała charakteru umowy o dzieło. Nie można bowiem ustalić jaki rezultat miał zostać osiągnięty na jej mocy, w konsekwencji brak jest również przedmiotu, który można by poddać sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych. Dodatkowo roczny

termin wykonania umowy nie odnoszący się w żadnej mierze do okresów wykonywania poszczególnych czynności oraz niepowiązanie wynagrodzenia z wykonaniem przedmiotu umowy utwierdził Sąd w powyższym przekonaniu.

Mając na uwadze powyższe Sąd pierwszej instancji uznając, że (...) (...) z siedzibą w S. i zainteresowaną J. K. łączyła umowa zlecenia w okresie wynikających z zaskarżonej decyzji z dnia 12 września 2014 r. znak (...) (nr (...)) na podstawie artykułu 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie w tym zakresie.

Powyższych ustaleń Sąd Okręgowy dokonał w oparciu o dokumenty zaofiarowane przez pozwanego oraz zeznania świadka Z. S., J. S., J. N. oraz przesłuchanie J. K. i K. S.. Sąd meriti uznał je za wiarygodne albowiem nie ujawniły się żadne okoliczności podważające ich wiarygodność.

Z uwagi na zasady słuszności Sąd Okręgowy nie obciążył odwołującego kosztami postępowania. Sprawa niniejsza ma bowiem skomplikowany charakter, nasuwając liczne wątpliwości, które mogły uzasadniać przekonanie płatnika o słuszności swych roszczeń. Biorąc pod uwagę tę okoliczność, Sąd orzekł o kosztach na podstawie art. 102 k.p.c., co znalazło wyraz w punkcie IV wyroku.

Z powyższym rozstrzygnięciem nie zgodził się organ rentowy zaskarżając go w części tj. co do punktu I wyroku i zarzucając mu sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego w sprawie przez przyjęcie, że zainteresowana J. K. świadczyła pracę na rzecz powoda na podstawie umów o dzieło, a w konsekwencji nie było podstaw do objęcia jej obowiązkowymi ubezpieczeniami: emerytalnym, rentowym i wypadkowym, pomimo, że efekt pracy zainteresowanej nie był dziełem w rozumieniu art.627 k.c.

Wskazując na powyższy zarzut organ rentowy wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania płatnika oraz o zasądzenie od niego na rzecz pozwanego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu apelacji skarżący wskazał, że zdaniem organu rentowego stanowisko Sądu pierwszej instancji uzasadniające zmianę powołanych powyżej decyzji jest bezzasadne i powołał się na treść art. 627 k.c. zgodnie, z którym przez umowę o dzieło przyjmujący zamówienie zobowiązuje się do wykonania oznaczonego dzieła, a zamawiający do zapłaty wynagrodzenia. Zacytował również orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 28 sierpnia 2014 r. sygn. akt II UK 12/14, w którym stwierdzono, że przedmiotem umowy o dzieło jest doprowadzenie do weryfikowalnego i jednorazowego rezultatu, zdefiniowanego przez zamawiającego w momencie zawierania umowy. Dzieło jest wytworem, który w momencie zawierania umowy nie istnieje, jednak jest w niej z góry przewidziany i określony w sposób wskazujący na jego indywidualne cechy. Dlatego też jednym z kryteriów umożliwiających odróżnienie umowy o dzieło od umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług jest możliwość poddania dzieła sprawdzianowi na istnienie wad fizycznych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2000 r., IV CKN 152/00, OSNC 2001 Nr 4. poz. 631. Sprawdzian taki jest zaś niemożliwy do przeprowadzenia, jeśli strony nie określiły w umowie cech i parametrów indywidualizujących dzieło. W rozpatrywanej sprawie, zdaniem apelującego, strony spornych umów nie określiły w nich „cech i parametrów indywidualizujących dzieło”.

Dalej apelujący wskazał, że Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku stwierdził, iż: „taki brak kryteriów określających pożądaną przez zamawiającego wynik wytwór umowy prowadzi do wniosku, że przedmiotem zainteresowania zamawiającego jest wykonanie określonych czynności, a nie ich rezultat”.

Organ rentowy podniósł, że skoro w przedmiotowej sprawie mamy do czynienia z wykonaniem określonych czynności, wykonania prac porządkowych oraz obsłudze uroczystości czy też przygotowaniu świetlicy a następnie policzeniu wyposażenia, to nie występuje w sprawie to co najistotniejsze dla umowy o dzieło tj. rezultat, rozumiany jako osiągnięcia konkretnego, indywidualnie oznaczonego wytworu, tj. dzieła, które może mieć postać zarówno materialną, jak i niematerialną. W sprawie rezultat pracy zainteresowanej nie miał charakteru indywidualnego, jej czynności nie prowadziły do stworzenia żadnego nowego, unikatowego wytworu o zindywidualizowanych cechach, o właściwościach określonych w umowie, zwłaszcza, że w umowie tych cech nie określono. Nie było to bowiem możliwe w przypadku prostych i nieskomplikowanych czynności, które miały być wykonane przez zainteresowaną. W pracach zaintereso-

wanej, nie było żadnego elementu własnej twórczości, czynności te wymagały jedynie starannego działania, a nie osiągnięcia rezultatu w pojęciu charakterystycznym dla umowy o dzieło

Ponadto, w ocenie skarżącego, sama możliwość skontrolowania wykonanej pracy nie oznacza, iż mamy do czynienia z umową o dzieło w sytuacji, gdy nie ma rezultatu charakterystycznego dla tej umowy. Nie może też być kluczowe dla sprawy, to że strony określiły w umowie, że zainteresowani otrzymają konkretne wynagrodzenie za wykonaną pracę. Świadczy to jedynie, o tym że umowa miała charakter odpłatny nie o tym że była to umowa o dzieło.

Mając na uwadze powyższe organ rentowy wniósł jak na wstępie.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona i doprowadziła do postulowanej zmiany zaskarżonego wyroku.

Sąd Okręgowy, jakkolwiek w sprawie prawidłowo ustalił okoliczności faktyczne, które Sąd Apelacyjny w całości aprobuje, oraz przyjął prawidłowe podstawy prawne, to dokonał nieprawidłowej subsumcji. Znaczenie prawne norm zawartych w art. 627 i art. 750 k.c. jest oczywiste, stąd też nie ma konieczności ponownej analizy prawnej tych przepisów. Tym bardziej, że zostały one szczegółowo omówione przez Sąd Okręgowy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku. Po ponownej ocenie zebranego materiału dowodowego, Sąd Odwoławczy uznał odwołanie płatnika za nieuzasadnione również w sprawie dotyczącej zainteresowanej J. K..

Sąd Apelacyjny przychylił się do zarzutu apelacji, zgodnie z którym wyrok Sądu I instancji naruszył przepisy art. 627 k.c. oraz art. 750 k.c. poprzez uznanie, że zainteresowaną łączyły z płatnikiem umowy o dzieło. Umowa o dzieło należy do umów rezultatu, tzn. że oceny wykonania umowy dokonuje się przez pryzmat osiągnięcia konkretnego, indywidualnie oznaczonego wytworu, tj. dzieła, które może mieć postać zarówno materialną, jak i niematerialną. Należy przyjąć, że wykonanie oznaczonego dzieła jest zwykle określonym procesem pracy lub twórczości o możliwym do wskazania momencie początkowym i końcowym, którego celem jest doprowadzenie do efektu (rezultatu) przyjętego przez strony w momencie zawierania umowy. Ryzyko nieosiągnięcia rezultatu obciąża przy tym przyjmującego zamówienie. W umowie o dzieło powinien być więc określony jej rezultat, w sposób z góry przewidziany, w szczególności przy użyciu obiektywnych jednostek metrycznych. Zawarta w tego typu rezultatach myśl twórcza czy też techniczna składa się na określoną całość i jest integralnym elementem. Dzieło nie musi mieć przy tym cech indywidualności w takiej mierze jak utwór, nie zawsze musi być tworem jedynym i niepowtarzalnym, chronionym prawem autorskim i wymagającym od jego autora posiadania specjalnych umiejętności. Tym niemniej, musi być wyrazem kreatywności, umiejętności, myśli technicznej, i powinno być przedmiotem zindywidualizowanym już w samej umowie. Dzieło jest rezultatem przyszłym, z reguły czasochłonnym, strony muszą przewidzieć upływ pewnego czasu na wykonanie zamówienia. Z takim założeniem co do zasady nie koresponduje więc wykonywanie czynności powtarzalnych takich np. jak przygotowywanie świetlicy do poszczególnych uroczystości, zamykanie i otwieranie drzwi wejściowych czy też policzenie wyposażenia po skończonych uroczystościach.

Podkreślenia wymaga także, że sama nazwa umowy nie ma decydującego znaczenia dla określenia jej charakteru, który ustala się na podstawie treści oświadczeń woli stron, dokonując ich interpretacji zgodnie z art. 65 k.c. Zgodnie z powołanym przepisem, oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają, ze względu na okoliczności, w których zostało założone, zasady współzycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy czym w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Dla prawidłowej oceny charakteru prawnego łączącego strony stosunku prawnego decydujące znaczenie mają ustalenia faktyczne dotyczące okoliczności zawarcia umowy, jej celu i zamiaru stron (por. wyrok Sądu Najwyższego z 25 stycznia 2002 r., II UKN 769/00, Lex nr 560567). W systemie ubezpieczeń społecznych zdarzają się przypadki, w których nawet zgodnie nazwana przez strony umowa nie jest tą, która stanowi tytuł podlegania ubezpieczeniom społecznym (por. przykładowe spory na tle kwalifikacji prawnej umów o świadczenie usług w orzecznictwie Sądu Najwyższego – wyroki z 8 stycznia 1999 r., II UKN 403/98, OSNAPiUS 2000 nr 5, poz. 194; z 28 marca 2000 r., II UKN 386/99, OSNAPiUS 2001 nr 16, poz. 522, uchwała z 12 kwietnia 1994 r., I PZP 13/94, OSJNAPiUS 1994 nr 3, poz. 39). O rodzaju stosunku prawnego nie decyduje nazwa umowy, lecz faktyczna realizacja przez strony wzajemnych praw i

obowiązków. Dlatego zamiar zawarcia umowy o dzieło, a także świadome podpisanie takiej umowy nie mogą zmienić charakteru zatrudnienia zainicjowanego taką umową, jeśli wykazuje ono w przeważającym stopniu cechy innego stosunku prawnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lipca 2008 r., I PK 315/07, Lex nr 470956).

Przy kwalifikacji umów łączących zainteresowaną z płatnikiem, jako umów o dzieło lub jako umów o świadczenie usług, do których stosuje się odpowiednio przepisy o umowie zlecenia, należy brać pod uwagę przepis art. 353¹ k.c., który wprowadza zasadę swobody umów, umożliwiającą stronom wybór stosunku prawnego, który będzie je łączył. Zasada ta jednak nie ma charakteru bezwzględnego, gdyż stosunek prawny łączący strony musi być oceniany pod kątem zgodności jego treści i celu z ustawą, zasadami współżycia społecznego, jak też naturą stosunku prawnego. Wola zawarcia określonej umowy przez strony nie może być decydująca, jeżeli zawarta umowa ma na celu obejście prawa. W rozpatrywanej sprawie należy uznać, że rzeczywistym celem umów było wykonywanie pracy poprzez świadczenie usług w określonym zakresie, a nie realizacja określonego dzieła i zmierzanie do osiągnięcia konkretnego rezultatu.

Już tylko w związku z powyższym, nie można podzielić stanowiska i oceny prawnej umów zawartych między płatnikiem a zainteresowaną, która została zaprezentowana przez Sąd Okręgowy. Również sama treść piętnastu umów zawartych między J. K. a płatnikiem w spornym okresie i ich powtarzalność nie pozwala na uznanie, że miało zostać wykonane indywidualnie określone, konkretne dzieło. Umówienie się przez strony w szeregu umów na przygotowanie świetlicy do uroczystości (rozstawienie stołów i krzeseł) a następnie policzenie wyposażenia po tych uroczystościach, otwieranie i zamykanie drzwi nie pozwala na uznanie spornych umów za umowy o dzieło w rozumieniu art. 627 k.c. Przepis ten definiuje umowę o dzieło jako zobowiązanie do wykonania oznaczonego dzieła za wynagrodzeniem zależnym od wartości dzieła. Wykonanie dzieła najczęściej przybiera zaś postać wytworzenia rzeczy, lecz może także polegać na dokonaniu zmian w rzeczy już istniejącej, jej naprawieniu, przerobieniu lub uzupełnieniu albo na rozbudowie rzeczy, połączeniu z innymi rzeczami, dodaniu części składowych lub przynależności. Nie polega natomiast na wykonywaniu prostych i powtarzanych czynności i to w szeregu zawartych po sobie umów (15).

Określony przez strony przedmiot umowy, bez wątplenia wskazuje na to, że chodziło o staranne wykonanie określonych czynności, powtarzających się, ale na pewno nieprzynoszących rezultatu w postaci indywidualnie określonego dzieła. Czynności wykonywane przez zainteresowaną na rzecz płatnika nie miały charakteru zindywidualizowanego, nie prowadziły do stworzenia żadnego nowego, unikatowego wytworu o zindywidualizowanych cechach i właściwościach określonych w umowie.

Na tle zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego bezspornym pozostaje fakt, że zainteresowana, w okresach objętych zaskarżoną decyzją, wykonywała na rzecz płatnika czynności polegające na rozstawieniu stołów i krzeseł, otwieraniu i zamykaniu drzwi, sprawdzaniu wyposażenia (w zależności od okresu). I o ile można by uznać (tak jak uczynił to Sąd Okręgowy) udekorowanie sali za wykonanie umowy o dzieło (jako odrębna umowa, odrębnie skalkulowana) to jednak, zdaniem Sądu odwoławczego, powiązanie jej z innymi czynnościami wykonywanymi przez zainteresowaną stanowi o braku indywidualizacji przedmiotu umowy, która to indywidualizacja jest koniecznym warunkiem zakwalifikowania danej pracy jako wykonywania dzieła. Wynika to jednoznacznie z zeznań świadka Z. S., który wskazał wyraźnie, co było przedmiotem mowy. Również sama zainteresowana w postępowaniu przed organem rentowym wskazała, jakie konkretnie czynności składały się na wykonanie umowy o dzieło.

Podejmowane przez zainteresowaną czynności były czynnościami, które wymagały starannego działania. Usług tych, wykonywanych w sposób ciągły, nie można przy tym zakwalifikować jako wykonywania kolejnych dzieł (np. ustawienie stołu, ustawienie krzesła, położenie obrusu, ustawienie wazonu, policzenie i sprawdzenie sprzętu). Przez pracę zainteresowanej nie powstawał nowy, zindywidualizowany wytwór. Trudno też mówić o wykonaniu dzieła jako procesie twórczości zainteresowanej. Istotnym jest przy tym, że wynagrodzenie nie było zależne od wytworzenia konkretnego dzieła tylko od wykonania szeregu czynności. Okoliczności te świadczą o tym, że czynności wykonywane przez zainteresowaną były usługami, świadczonymi na zasadzie starannego działania, nie stanowiły natomiast czynności zmierzających do realizacji dzieła. Typowe czynności porządkowe czy przygotowawcze oraz nadzorcze nie powodują zdaniem Sądu wytworzenia dzieła.

Rezultat pracy J. K. nie miał charakteru zindywidualizowanego. Czynności nie prowadziły do stworzenia żadnego nowego wytworu o zindywidualizowanych cechach. Nie ma możliwości sprawdzenia, czy rezultat prac ubezpieczonej odpowiada właściwościom określonym w umowie, gdyż strony w żaden sposób nie określiły takich właściwości. Brak zaś wyraźnego określenia w umowie wytworu pracy jest właściwe dla umowy o świadczenie usług, a nie umowy o dzieło. Czynności wykonywane przez zainteresowaną stanowiły jedynie typowe działania, jakie podejmowane są przy organizacji imprez, czy też porządkowaniu po nich w żaden sposób nie prowadziły do powstania dzieła. Trudno bowiem uznać, że sprawdzenie jakości i liczby sprzętów jest czymś zindywidualizowanym i niepowtarzalnym. Wykonywane czynności, zdaniem Sądu Apelacyjnego, wymagały jedynie staranności działania.

W związku z powyższym Sąd odwoławczy stoi na stanowisku, że praca którą wykonywała zainteresowana pozbawiona była elementu własnej twórczości, sprowadzała się jedynie do wykonania określonych przez płatnika zadań. Co więcej, oczekiwany przez zamawiającego rezultat nie został w żaden sposób sprecyzowany. Określone zostały prace, jakie mają być wykonane, a nie konkretne dzieło. W umowach określono jedynie zamawiającego, wykonawcę, przedmiot umowy, czas trwania umowy, wynagrodzenie oraz warunki wykonania.

Treść zawartych przez strony umów, okoliczności ich zawarcia i wykonania doprowadziły Sąd Apelacyjny do wniosku, że nie są to umowy o dzieło, a umowy o świadczenie usług, które związane są z szeregiem obowiązków publicznoprawnych. Sąd Odwoławczy ustalił, że płatnik zawarł z zainteresowanymi pozorne umowy o dzieło, dla ukrycia umów o świadczenie usług, do których odpowiednio stosuje się przepisy o umowie zlecenia (art. 750 k.c.). Skutki prawne zawartych umów „o dzieło” należało oceniać tak, jak dla umów zlecenia. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy systemowej, obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami wykonującymi pracę na podstawie umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgonie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. Pomiędzy płatnikiem a zainteresowanymi doszło do zawarcia umów o świadczenie usług, co uzasadniało objęcie ich ubezpieczeniami emerytalnymi, rentowymi i wypadkowym zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 4 i 12 ustawy systemowej

Zarzuty apelacyjne dotyczące naruszenia prawa materialnego przez Sąd I instancji okazały się uzasadnione i doprowadziły do zmiany rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołania płatnika składek.

Rozstrzygając o kosztach procesu za II instancję na podstawie art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 98 i art. 99 k.p.c. zasądzone na rzecz organu rentowego, jako strony wygrywającej spór, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 120 zł, zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 w zw. z § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (j.t. Dz.U. z 2013 r., poz. 490 ze zm.).

SSA Jolanta Hawryszko SSA Anna Polak SSO (del.) Gabriela Horodnicka-

Stelmaszczuk